

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Ю. А. Нагорна, студентка
Т. М. Янковець, к.е.н., доцент
Київський національний університет технологій та дизайну

Легка промисловість є однією з найважливіших складових промисловості країни, тому перспективи розвитку цієї галузі є важливими для економіки держави, особливо за умов посиленої світової конкуренції та стрімкого економічного зростання окремих держав.

Визначення перспективних та ефективних напрямів розвитку вітчизняної легкої промисловості доцільно проводити з урахуванням іноземного досвіду.

Найстаршою з усіх галузей сучасної світової індустрії є текстильна промисловість. Тривалий час вона залишалася провідною галуззю промисловості більшості розвинених країн світу. Значний вплив на розвиток текстильної промисловості мала НТР, насамперед у результаті автоматизації та електронізації текстильного виробництва, зміни його структури, характеру розміщення тощо. Ще одне важливе структурно-технологічне нововведення епохи НТР – швидкий розвиток трикотажного виробництва, що у країнах Заходу стало чи не головною підгалуззю усієї текстильної промисловості [1].

Сучасна текстильна промисловість не належить до галузей світового господарства, що динамічно розвиваються. У ХХ ст. її частка у валовій продукції, у структурі зайнятості економічно активного населення почала зменшуватися, а у другій половині ХХ ст. текстильна галузь вступила у смугу тривалої структурної кризи.

Під час індустріалізації країн Азії, Африки і Латинської Америки співвідношення між розвиненими державами і тими, що розвиваються, у виробництві текстилю стало змінюватися. Також на розвиток текстильної промисловості значний вплив мали зрушення у сировинній базі та вартість робочої сили. Різниця між вартістю робочої сили в економічно розвинених країнах та вартістю в країнах, що розвиваються величезна. Так, у країнах

Західної Європи та США вартість робочої сили становить 13-22 дол. США за 1 годину, а в країнах Далекého Сходу – 0,24-0,6 дол. США за 1 годину. Саме це відіграло вирішальну роль у «переселенні» швейної та текстильної промисловості з розвинених країн до країн, що розвиваються. При цьому слід враховувати, що в Індії, Пакистані, Бангладеші, Сирії, Туреччині, Ірані, Єгипті, Марокко, Мексиці, Колумбії, Бразилії й Аргентині ця галузь сформувалася ще до Другої світової війни, а отже, потребувала значної модернізації. Натомість у нових індустріальних країнах Азії, наприклад у Таїланді, вона виникла порівняно недавно на цілком сучасній технічній основі. У 2000-х роках процес скорочення випуску тканин у розвинених країнах Заходу і збільшення їх виробництва в країнах, що розвиваються, продовжувався особливо активно.

Процес скорочення виробничої бази в текстильній промисловості особливо помітно протікає в країнах Центральної та Східної Європи. З 2005 року в межах СОТ були відмінені імпорتنі квоти на текстильні товари і на ринках європейських країн став відчуватися вплив дешевої продукції із країн, що розвиваються. У найбільшій мірі це зачепило ринки Чехії, Польщі, Угорщини, країни Балтії [1].

Проблемами європейських текстильних фірм є скорочення обсягів продажів і низька ділова активність. Підприємства розвинутих європейських країн, які витримують ціновий тиск дешевої імпоротної продукції із країн, що розвиваються, з метою виживання розміщують свої виробництва в країнах із більш дешевою робочою силою. Для закріплення своїх позицій на ринку європейські текстильні фірми у зростаючій мірі прагнуть до спеціалізації або до укладення альянсів із великими фірмами.

Текстильна індустрія економічно слаборозвинених країн працює не на кінцевого споживача, а на виробництво сировини і напівфабрикатів, що йдуть за низькими цінами у країни, які володіють високими технологіями, і вже там перетворюються на якісний дорогий кінцевий продукт. Орієнтир на виробництво сировини чи напівфабрикатів у масштабах галузі є бар'єром для

проведення наукових вишукувань, розвитку оздоблювального виробництва з усіма його стадіями.

Досвід та проблеми економічно слаборозвинених країн є не менш корисними для України, ніж досвід розвинутих країн. Досвід цих країн доводить необхідність переорієнтації асортиментної структури легкої промисловості на виробництво товарів, призначених для безпосереднього кінцевого споживання, тобто з більш високою доданою вартістю, а значить, і більш рентабельних.

Ефективність роботи текстильної галузі залежить також в значній мірі від наявності сучасного обладнання та асортименту, що випускається. Збільшення частки країн, що розвиваються, у світовому текстильному виробництві примусило промислово розвинуті країни використовувати високоефективне автоматизоване текстильне устаткування з метою зменшення трудовитрат, для закріплення своїх позицій у конкурентній боротьбі з країнами, перевагою яких є дешева робоча сила [3].

У провідних країнах світу також спостерігається процес скорочення швейної промисловості. Так, промисловість цих країн все більше спеціалізується на виробництві модних унікальних виробів, скорочуючи масове пошиття. Розвивається міжнародний обмін швейними виробами, причому розвинені країни все більше спеціалізуються на елітарних výroбах, а країни, що розвиваються, – на масовому пошитті.

Незважаючи на високу активність діяльності підприємств легкої промисловості у країнах, що розвиваються, найбільшими у світі центрами швейної промисловості є Нью-Йорк, Париж і Рим – «модні центри», що виробляють не тільки значну частку індивідуальних виробів, а і визначають напрями розвитку моди у світі. Дисперсне, часто надомне, виробництво товарів швейної промисловості найбільш розвинуте у Гонконзі [2].

Із розвинених країн до тих, що розвиваються, тобто знову-таки до країн із дешевою працею, також переселилась і взуттєва промисловість. Цей процес триває і сьогодні, фахівці пророкують появу нових країн – виробників взуття,

наприклад Китаю, В'єтнаму. Ще 10 років тому головну роль у взуттєвій промисловості відігравали США та Італія, а нині на країни Азії та Середнього Сходу припадає 60 % світового виробництва взуття, на Західну Європу – 9 %, Південну Америку – 7 %, США – тільки 6 %. Найбільшими країнами-виробниками взуття є Китай, СНД, Республіка Корея, Італія, Тайвань, Японія, Індонезія, В'єтнам, Таїланд і США.

Розглядаючи досвід країн, які впевнено займають перші місця у світовому рейтингу економічної стабільності, можна дійти ще одного важливого висновку. Так, наприклад, структура та динаміка розвитку окремих галузей економіки Нідерландів ілюструє їхній зв'язок з величиною продажів на одного робітника відповідної галузі. Тим самим підтверджується, що соціальний фактор у розвитку легкої промисловості у сучасних умовах є не менш важливим за економічний [4].

Зарубіжний досвід функціонування, соціально-економічних можливостей та розвитку підприємств легкої промисловості дозволяє запобігати господарських помилок і вирішувати питання ефективного управління розвитком на основі сучасних ринкових механізмів.

Список використаної літератури:

1. Капкаев А. А. Центральная и Восточная Европа: трансформація текстильних ринков // Текстильная промышленность. – 2006. – № 6. – С. 30-36.
2. Іщук С. І. Географія промислових комплексів : [Підручник] / С. І. Іщук, О. В. Гладкий. – К. : Знання, 2011. – 375 с.
3. Якимчук Т. В. Оцінка можливостей інтеграції підприємств текстильної промисловості України до світового рівня виробників текстилю. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2009_4_1/pdf/138-140.pdf.
4. Савіна Галина Григорівна. Методологія та практика удосконалення управління соціально-економічним розвитком підприємств легкої промисловості: автореф. дис...д-ра екон. наук: 08.06.01 / НАН України; Інститут економіки промисловості. – Донецьк, 2005.